

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivelődési és társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre . . . 5 frt
Fél évre . . . 2 frt 50 kr.
Negyed évre . . . 1 frt 30 kr.

— MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP. —

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal Torda, Hidútcza 32. sz.

HIRDETÉSI DIJ:

Árszabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A körjegyzők mai állapota.

Nem lehet kétség az iránt, hogy napjainkban nincs fontosabb kérdés, mint az, hogy miként szervezendő a közigazgatás. Az ügy odáig fejlődött, hogy ezen az állami életre nézve nagy fontosságú kérdésnek a megoldása előtt már többé kitérni nem lehet: annak megoldását a korszellem is szigorúan parancsolja, a melynek engedelmességre kell. Mert az állami élet is éppen úgy, mint a kültermészet, a fejlődés, a folytonos alakulás és megújulás törvénye alatt áll; s mert az állami életnek egyik fő nyilvánulása a közigazgatás és annak működése: világos, hogy a közigazgatás sem képezhet kivételt a törvény alól.

Nem csodálhatjuk ezekből kifolyólag, ha naponként egyre jobban és jobban halljuk hangoztatni e szót: „közigazgatási reform!“ Igaz, hogy az eszmék, a melyeknek ez a szó az összegyűjtője még nem nyertek a kíváncsiak előtt teljes kinyilatkoztatást; ez még csak ho-

mályos sejtelem a dolgok mélyére behatni nem tudók előtt; de azt már való tény gyanánt constatálhatjuk, hogy a kor néha reformeszméktől terhes, a melytől közigazgatásunk megújulását bizton remélhetjük és várhatjuk.

A munka terhes és fárasztó lesz; mert a közigazgatás gépezetének is annyi ágazata van, hogy azok között az újabb kor kívánata öszhangzó működést létesíteni, nem kicsiny feladat leend.

Szabadjon nekem ezen szövevényes nagy gépezetnek egy mozgató erőjéről szólanom: a körjegyzőkről, a kiknek hivatás-szerű munkássága is főfeltétele abban, hogy a közigazgatás jó és magasztos céljának megfelelő legyen.

Olyan állapot mellett pedig, a milyenben jelenleg körjegyzőink vannak, egy cseppet sem csodálkozhatunk, ha működésük terén csak is a kötelesség parancsolta teendők végzésére szorítkoznak, s csak azt nézik, mi az, a mit okvetetlenül elvégezniök kell, nehogy „fegyelmi kereset“ alá kerüljenek,

de arra már ritkán találunk példát, hogy e működéshez a lélek is hozzájáruljon a maga tüzével, lángolásával. Ezen nem csodálkozunk egy cseppet sem; mert a mikor valakinek a jövő, a létfenntartás tekintetében, oly sovány vigasztalást nyújt, a milyent ez ideig vármegyénkben a körjegyzőknek nyújtott, az öregség bekövetkezendő időszakát a lehető legsötétebb színekkel lebegtetvén körjegyzőink szemei előtt: akkor nagyon természetesnek tűnhetik fel, ha ez a „sötét jövő“ hatást lévén képes gyakorolni a munkát még ifju erővel végezni tudó hivatalnokra is, e hatás aztán abban nyilvánul, hogy az ifju léleknek fennen szárnyalása megszűnik s álmai és reményei közé belopódzik a kétely, a félelem sötét árnyéka.

Igaz, hogy körjegyzőinknek ezen állapotán segitendő, törvényhatósági bizottságunk a mult évben tartott egyik közgyűlésében elhatározta, hogy körjegyzőink lelkéből ezt a kételyt, ezt a félelmet kiűzni segíti. A létesítendő körjegyzői nyug-

AZ ARANYOSVIDÉK TÁRCZÁJA.

Egy kis életbölcesség

Van nekem egy nagyon tisztességes ember urambátyám. Nem egyszer össze jövünk beszélgetni pipaszó mellett, tőle aztán hallok olyan életfilozófiai dolgokat, melyek jól fognak az embernek, ha néha napján kísértetbe jön.

Mivel a gyergyát nem kell véka alá rejtteni, eltökéltem magamban, hogy egyet-mást elmondok az Aranyosvidék olvasóinak, mert soha sem lehet tudni kinek szolgálhat javára.

Tudod öcsém, mondja minapában az én kedves urambátyám, nekem egyik öreg hibám az, hogy ha szerit ejttem, az anyósokról beszélek.

Nem azért, mintha nem volnának köztük akárhányan áldott jó teremtések, mert

hiszen édes jó anyáink is anyósok voltak, s ha isten is úgy akarja, aranyos kis feleségeinkből is csókolni való anyósok lesznek; de már én ilyen vagyok, hogy szeretek az anyósokra rossz élczetet faragni.

Emlékszel a tavaly őszszel milyen szép gyalog borsóm volt a kertem azon bal felőli részében, mely az Aranyos hidja felől van? Ne hogy azt hidd, hogy azért sikerült oly szépen, mert nagyon esős esztendő járt. Nem, a világért sem. Egész mult télen a fellett beszélgettünk a feleségemmel meg az anyósommal, hogy jó volna nagyobb mennyiségű gyalogborsót tenni a kertbe. Én jól tudtam hová kell tenni, mert előre kiokoskodtam az „Ügyes Mari“-féle kertészeti könyvből, hogy mint talaj, a kert bal felőli része a legcélszerűbb lesz. Aztán betanítottam a feleségemet, hogy erősítse, miszerint ő inkább házfelfordulást cselekszik, de mégis a jobb felőli táblába veti a borsót. Anyósom erre megvetette a papucsát, s ha-

tározottan kijelentette, hogy csak is a bal felőli táblában terem meg izletesen a gyalog borsó, ellenkező esetben baj lesz . . . Mi aztán nagy nehezen ráhagytuk és a dolog sikerült . . .

Ezt a fogást azóta mindig használjuk, valahányszor ide vagy oda kíván ki menni a feleségem. Mikor legnagyobb mehetnékje van, fogja magát és nem akarodzik elmenni. Anyósom ekkor meg rá parancsol, hogy „de most már éppen muszáj elmenni.“ Aztán csak látná, hogy nőm mily hamis menyecske-sen kacsint felém, midőn elindulandók lévén a karomba fogódzik, mialatt az öreg asszony elégtült pillantással ereszt utnak.

És hogyan jutottam én e tenger sok életbölcességhez? Hej sokszor ebédtem én fagyos szalonnát a miatt, hogy a feleségem meg az anyósom nem tudtak megegyezni a felett, hogy mit főzzenek ebédre. De hát többször győz az okos, mint a bátor.

És az a sok házi csete-paté . . . Mikor az

dij javára az 1% vármegyei pótdót szavazván meg. Elismerjük, hogy ezen nemes lelkű határozattal — az eddigi bizonytalan jövővel szemben — egy nagy lépés lett megtéve a körjegyzők jövő anyagi existenciájuk biztosítása tekintetéből; de ezzel még nincs megtéve minden; mert ha a czélbavett közigazgatási reform keresztülvitelével a körjegyzői intézmény eltörölve nem lesz, hanem az a megreformált közigazgatás keretében is bele fog illeszteni és az új aera alatt is feladatuk közé fog tartozni mindazon teendők végzése, (s talán még e teendők sokasodni is fognak; bárha most is nyögnek a terük alatt) a melyek mellett az állami közkormányzásnak nem utolsó functionariussai lesznek: akkor a közigazgatási reform nem történhetik meg a nélkül, hogy a körjegyzői intézmény is ujja ne szerveztesse, megadatván annak az életképessé tételre szolgáló új nedvkeringés.

A körjegyzői intézmény reformálása munkájában pedig első teendőknek véljük a többek között, hogy először: a körjegyzői aspiránsok között az arra hivatottak kinevezés után nyerjék meg mandatumaikat; másodsor: hogy a körjegyzőknek a községi önkormányzat autonomiájához tartozó feladatok tekintetében egy kissé szabadabb mozgás biztosítsák, mint a mekkora jelenleg biztosítva van és harmadsor: hogy a körjegyzők javadalma a szükségletnek megfelelő legyen, hogy ez által az anyagi gondoktól

irodából haza kerültem, akárhányszor még folyt az atak. Hogy végét szakasszam úgy eszeltem ki, hogy szájas nőcselédet fogadtam. Ennek az lett az eredménye, hogy egy ideig csendesen ebédeltem, mert délre totaliter el voltak rekedve a házi delnők. Na de ez sem tartott sokáig, mert egyszer csak arra ébredtem, hogy időnap előtt kezdettek utat adni a katonás magaviseletű fehér cselédnek.

Most legujabban azt próbálom meg, (s ezt ajánlom neked is) hogy egy nagyon nagyot halló fehérsé cselédet fogadtam, ki annyira földszüket, hogy mikor a vaskalánt a hátához kínálják, az feleli, hogy köszöni alássan, nem instál most kávé, mert úgy jól lakott a tegnapi ételmáradékkal, mint a kétfenekű dob... És azóta csendességem van. Hogy meddig, a jövő titka.

Zenfalvi S.

szabadulva: szívvvel, lélekkel oda törekedjenek, hogy a közigazgatás sok tövisekkel bíró mezején ők is feltétlenül szükséges és hasznos tényezőknek bizonyuljanak be. Aztán szép is.

(N)

Válasz

— egy falusi embernek. —

Vettük derék levelét s nagy örömmel szolgál, hogy a nagy közönyben mégis van egy-egy hang, mely mellettünk beszél.

Szeretnők mi, ha sok városi ember is így gondolkoznék, mint ön falusi ember letére.

Nem az a fődolog, hogy hol lakik az ember, hanem, hogy miképen gondolkodik és cselekszik.

Hiába dícsér ön minket, hogy mi sokat tudunk. Bizony nem tudunk olyan sokat mi sem, de a népnek jól felfogott érdeke készlet, hogy egy ily körünknek megfelelő lapot indítsunk, mely nem akar nagy hangu frázisokkal tele lenni s a fővárosi ujságokkal versenyezni, csupán a mi kis vidéki életünknek megfelelni, s a mint ön helyesen felfogja, csak tejnemü eledelt adni a gyerekkorú vidéknek; mert mégis csak tulnyomóbb a mi vidékünkön a nem városi nép, a primitiv elem. Hogy mégis ily gyöngye eledelt azonban akarunk ellenére nem nagyon olcsóért adunk azt mi sajnáljuk legjobban. Épen ez itt a bökkenő! A könyvpiacon drágasága az oka annak. A drágaságnak oka pedig a ritkaság; noha nem olyan ritkaság már itt minálunk is a könyv, hogy egy bibliáért egy telket keljen eladni, mint tette volt régen egy gazdag magyar nemes; de bizony még messze állunk e téren attól a fejlettségi foktól, hogy jutányos árban könyvet szerezhessünk, mint a német sajtónál. Nálunk még egyetlen egy könyvet lehet csak megvásárolni olyan a milyen népies azaz olcsó kiadásban: Petőfit. Mindennek ipara és üzlete van kérem még ennek is. — Az olvasó publikum sarkalja a költőt írásra, s a költemény olvasó publikumot hódít vagy terep és kölcsönösen nevelik egymást. S minél nagyobb a fejlettség mind a két részen, annál könnyebb a megélhetés a szellemi táplálkozásnál. —

Sokat nem tudunk, de annyit tudunk, hogy az egész ember felépítéséhez a szellem mellett a fizikai erőt is kell ápolni, Dumas szerint „vállat és lábikrát teremteni.“ Épen úgy kell az erős csontokba ép lelket lehelni képzelő tehetséget, szélesebb látó kört, és helyesen, logikailag okoskodó ész. Ezt

nagy mértékben elősegítik a könyvek, nyilvános iratok, ujságok stb.

S tán nem csalódunk, ha azt mondjuk, hogy az igazság ápolásához s a szabadság építéséhez is nagy mértékben hozzá járul az ujságirodalom.

Hogy pedig ép fejűek, nemesszívűek, igazságosak és szabadok legyünk; ez most már kivétel nélkül mindenkinek kívánsága.

E kívánságot teljesíti a tudomány, mert „előbb születik bennük a tudomány, aztán a szabadság kél annak a nyomán.“

A könyv a boldogság megteremtője...

Azt mondja egy francia nagy költő, hogy

„Meváltód a könyv!

Az magasan áll fenn a bérczetőn,

S világit szerteszt; a hol ragyogva áll:

Leomlik a bitó, szünik harc, éhhalál.

A könyv szól; s nincs többé rabszolga pária

A könyv kincstár neked; ebben van a tudás,

A szabadság, jog, erény és haladás,

S az ész, mely a vakság homályán átragyog.“

Az „írás- és olvasás-tudás mesterségének“ odább lendítésére törekszik e kis vállalatunk, mert „Ki a hibás? Hugo Viktorként, ha egy tanulatlan ember felgyújtja a könyvtárt s porrá teszi a kincset, a mi a könyvben van: a tudást, a szabadságot, jogot, erényt, a haladást s az ést, mely a vakság homályán átragyog, s így megöli saját boldogságát. A gyújtogató hideg kacajjal felelheti: „Nem tudok olvasni...“

Igenis tisztelt uram! épen úgy akarunk, hogy ne rejsük véka alá a gyertyát, hanem hogy világítson, a kiknek kell. Önöktől függ most már megóvni a kialvástól.

Biztató soraihoz hasonlót máskor is kérünk.

J.

Túri levél.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az „Aranyosvidék“ megszületését örömmel üdvözlöm; üdvözlöm még pedig azért, mert Torda-Aranyosmegye értelmiségének egy rég érzett óhaja teljesült.

Az „Aranyosvidék“ létjogosultságát a következő esettel kívánom illusztrálni:

Torda város mióta Velits Ödön ur a polgármestere, sok tekintetben halad. Minthogy a polgármester ur főként szépsézetit érzékét akarja a város szolgáltatásban érvényre juttatni, s minthogy a polgármester ur alapos ember, a várost alapjában akarja megszépíteni, első sorban a kövezetet szépíti és megalapítja a kövezetvámot.

E vám egészen jogos, mert a városnak a nagyszámu idegenektől közvetlenül semmi jövedelme sem volt, holott a város kövezetét legnagyobb mértékben a vidéki marhák rongálták.

Igen, de a mióta a kövezetvám behozatott, azt hiszik a városiak, hogy egy rókán két bőr van, még pedig a következő esetből gondoljuk mi ezt vidékiek.

A túri ember czukorrépat szállít a vasuti-állomáshoz; az új-tordai vámnál megfizeti a kövezetvámot, minden marha után 3 krt. A hidnál fizeti a hidvámot, minden marha után 4 krt. E két-féle vám kifizetésénél azt hiszi a boldog túri, hogy tán megszabadult már a vámosoktól, s ime mikor a vasuttól még az nap visszajön, újból kéri a vámos a kövezetvámot.

„De kérem én már fizettem ép ma egy órával ezelőtt, itt helyt Tordán minden marhám után a kövezetvámot.“

„Hja kérem — mondja a hidvámos — a szabályrendelet szerint fizetni muszáj.“

És fizetett a túri.

A tordai lakós sem hidvámot, sem pedig kövezetvámot nem fizet; ha már én Tordán hidvámot fizetek, bizonyos, hogy vidéki vagyok, ergo, mielőtt hidvámot fizetnék — ha már a városba jöttem — kövezetvámot is kellett fizetnem.

Kérem már most ez eset nyomán, miért fizet a túri, ha a vasúthoz megy s az nap még onnan visszajön, kétszer, kövezetvámot?

Túri.

Levél a mezőségről.

Tkts. Szerkesztő ur!

Jól esett becses lapja révén tudomására jutnom annak, hogy mozgalom indult meg Tordán a Br. Jósika Miklós születési házának, emléktáblával való megjelölése ügyében. Ezen teendő végzése elől Torda város tovább nem térhet ki; ez olyan kötelesség, a melynek teljesítését a büszkeség és öröm érzetével eltelten véggezheti el.

Egyet mondom: Ha valaha földrengés vagy más elemi csapás folytán az alföldnek egy kis községe: Kis-Körös megsemmisülne, hirneve még is fenn maradna, mert e községben született 1823. január 1-én Petőfi Sándor.

S ha Kis-Körös mindég dicsekedhetik azzal, hogy egy Petőfit adott nemzetének: bizony Torda városának is nagy oka lehet és van a dicsekvésre: nemzeti irodalmunk legtermékenyebb vezér munkása Br. Jósika Miklós ottan születvén, s született abban az időben, a mikor a magyar irodalom hasonlított egy vékony kis csemetéhez, a melynek fejlődését idegen légáramlatok akadályozták egy darab ideig, hogy aztán annál dusabb virágzásnak indulhasson. Torda város szülöttje is

hivatott munkás volt ezen „virágzás“ előidézésében; egyik legkitűnőbbje azoknak, a kiknek műveiből a magyar népelet friss és üde szellőjét érezzük felénk szállongani.

Egy ily halhatatlan nagy férfiú emléke iránti kegyeletének ad kifejezést Torda városa, ha születési házát emléktáblával megjelöli! Az ügy remélem lelkes és ügybuzgó férfiak és még lelkesebb nők kezében van letéve; s mert ezen ügynek az előre viteléhez, is három kellék szükséges: pénz, pénz és pénz: egész örömmel sietek én is verejtékkel szerzett keresményemből egy pár fillért letenni „A közügy oltárára“ . . .

Falusi gazda.

TANÜGY.

A torda-aranyosvármegyei közigazgatási bizottságnak a napokban tartott gyűlésén felolvasott jelentések körül e helyen a helyszüke miatt vázlatosan ismertetjük Simó Béla kir. tanfelügyelő jelentését:

A megyében 19912 tanköteles van; ebből mindennap jár iskolába 10424, az ismétlők száma 2193

összesen 12617

és hol van még 7305 gyerek, kik a tankötelesek számából válók, de nem járnak iskolába? hát bizony a hegyeken. De ennek senki sem oka, csak a fátum. Megyénk egy részét az a hegyes vidék foglalja el, hol egy-egy falu pl. Topánfalva vidékén, 10, 20, sőt 40 □ klm. területen szóródik el; s így a távolabbi házak gyerekeinek 10, 20, 40 klmről kellene iskolába járniok, hol könnyen a farkasok étkéül szolgálnának. Továbbá néhány elszigetelt szegény község egyáltalán nem tarthat fenn iskolát s a messze levő szomszéd faluba sem küldheti gyerekeit.

A megye 142 községébe van 208 iskola; ebből 3 kisdudóvó, 200 elemi, 2 polgári, 2 alsófoku iparos, s 1 alsófoku kereskedelmi.

A 200 elemi közül 39 állami, 8 községi, 9 r. k., 87 gör. kath., 39 gör. keleti, 12 ref., 5 unit., és egy izraelita. Ezek között 148 vegyes (fiuk és leányok együtt), 25 tisztán fiu, s 27 tisztán leányiskola.

Ez iskolákban tanít 227 ember, 60 állami, 9 községi, 10 r. kath., 82 gör. kath., 42 g. kel., 14 ev. ref., 9 unit., és egy izraelita. Ezek között okleveles 190, e nélkül 37. Ennek az az oka, hogy sok helyt a papok egyuttal tanítanak is. Rendes tanító 201, segéd 26. E 227 ember közül alig van kettő, ki a magyar nyelvben nem jártas.

Itt-ott vannak még miserabilis állapotok, főleg hol még a kormány nem vette kezébe az ügyet. Van pl. oly ta-

nitó, ki 6 = hat frt. évi pénzfizetésért tanít. Kicsoda mutathat fel innen akármily hízélgéssel fényes eredményt? E miserianak okai egyfelől a nép indolenciája, másfelől az iskola-felügyelők tehetetlensége.

—gy.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kétezeréves képek vannak ez időszert a fővárosi múcsarnokban kiállítva, melyek egyiptomból, a mai *Fujjumból* származnak. E képekről dr. Nyári Sándor a regészeti irodalom e kiváló művelője irt ismertető cikket.

Tanítók szava című folyóirat indult meg Budapesten Glatz György budapesti községi tanító szerkesztésében. Megjelenik minden hó 15-én. Évi előfizetési ára 1 forint.

Színház. Ugy látszik akarva nem akarva el kell kényeztetnünk Kömley szintársulatát. Bármely előadást végig nézünk, lehetetlen elismeréssel nem adóznunk az egyes szereplők szorgalma és helyes felfogásáért.

Azt tapasztaltuk, valahányszor jó szintársulatunk van, Torda város közönsége nem hálátlan iránta, látogatja az előadást s pártolja tehetsége szeriánt.

Február 20-án Boldogasszony diplomá harangozóját adták Tóth Antal felléptével. Váradiné, Ságghiné, Lipcseiné, Alpár Irén, a tőlük már megszokott kedvességgel, Könyves, Bányai, Vágó a tőlük megvárt virtuozitással játszottak. Nekem a nők közt akáarki mit mondjon Váradiné tetszik, gyönyörűséggel nézi az ember minden alakítását. De hát Könyves is csinos fiu volt. Nem egy szempárt láttam felcsillogni a Helitibusra, hanem a kit először kellett volna emlitenem, Tóth Antal hatalmas Quasimodó volt. Emberül megállta helyét.

Szombaton a „Nebántsvirág“ jött színre. Ez az este Kövesi Rózáé volt, ki Dinisét adta, a naiv kedves zárdanövendéket. Kömlei, Bányai Vágó elég udvariatlanul el akarták nyerni tőle a babért, de hát nem sikerült, mert ez estének dicsősége a játszó nőké volt, s hogy így történt, nagyban elősegítették Lipcseiné a (zárdafőnök) Medgyesi Erzsike, Fekete Ilona és Bendéné. De megköszönöm én a Samplato gróf helyzetét, a kinek számára Deniséhez hasonló szüzet nevelnek a zárdában! Arra mérget mernék venni tisztelt szerkesztő ur, hogy az illetékesen megáldott férjnek a fején nem állhat még a kalap teljességgel az ide-oda kiágazó szarvak miatt.*)

*, Édes fiatal barátom hát nem vette észre, hogy csak komédia az egész? Szerk.

Vasárnap Dobó Katiczát adták. Kovács Róza talpra esett kis vitéz volt, s daczára a megelőző esti fásasztó szerepének, ez estén is kedves játékaival, gyönyörű énekével elragadta a közönséget. Könyvesnél nem lehetett jobb alak a néhai való híres nevezetes lantos Balassa Bálint. Jól játszott. De Ságghi Dobója, és Bányai Humonnaija, valamint Fekete Sebestyénje sem állott hátrább. Ságghi minden alakításában tetszik. Átérzi, jól megtanulja szerepeit. Vágónak hálátlan szerepe volt, s mintha nem kellő kedvvel játszott volna. És azok a puskás fehérepek... Szeretném, ha az Aranyosvidék az Egyetértés terjedelmével birna, hogy bővebben irhatnék róla, de nem teszem, mert tudom a szerkesztő ur rossz szokását, hogy ki kék plajbászolja. Igy hát rátérek a keddi előadásra:

Kean Edmundra, akarom mondani Kovács Gyulára. A tordai közönség régóta ismeri Kovács Gyulát, s így nincs mit mondjanak egyebet, mint azt, hogy Kovács Gyula nem csak nem hanyatlott, hanem ha meg nem bántanám, ki kell mondjam, haladt... Már kérem akár mit mond a T. szerkesztő ur, nem azért a tisztelet szabadjegyért, de én ma is ugyelkesülök Kovács Gyuláért mint jogász koromban. Most is az a tökéletes színvonal, az a művész, a ki a hatvanas évek elején meghódította a kolozsvári közönség lelkesülését, s azóta állandólag, kiárendálta magának. Egész hasábot tudnék megtölteni a dicseriadákkal, ha nem ijesztene megint az, hogy a lap kerete szűk, tehát kicsit, s jót. Alpár Irén jól játszott s nekem egyszer sem tűnt fel csinosabbnak mint ma. Kömleiné, Ságghi Róza, Fekete Ilonka, Bendéné, Medgyesi Erzsike lelkesüléssel játszottak, különösen Ságghi Róza érzéssel játszott. Könyves, Krasznai, Vágó, Fekete ugy alakítottak, hogy a Kovács remek játéka éppen nem volt velük dissonciában. A színház anynyira zsufolva volt, hogy mint Kömlei színházi rendező szerepében bele rögtönözte, igazán ki kellett hogy vitesse a zongorát a néző helyről, s még így sem fértünk.

Sajnálattal kell felemlitenünk, hogy a kitűnő művész vendégszereplésénél nélkülözünk kellett Váradinét, ki betegsége miatt nem lépett fel a napokban.

HIREK.

— **Lapunk egy hónapi fennállása** alkalmából ugy hisszük, nem lesz érdektelen olvasóinknak, ha meglátják, kik pártolják és kik nem pártolják vállalatunkat: Bethlen Géza gróf főispán, Betegh Sándor, Barla Domokos, Bardocz László, Borbély Máté, Bors Albertné, Bálint József, Bernád és Polonyi czég, Betegh Ferencz, Bethlen Bálint gróf, Bor-

nemisza Gyula, Bágyon község, Borbély Pál, Czako László, Csipkés Ödön, Csontos János, Gergely László esperes, Dániel József, dr. Damokos Antal, Dali Ádám, Dulló János, Ertsek Elek kir. közjegyző, Elek Károly, Fekete Lajos, Ferenczi Ferencz, Maros Ludas község, Fodor Károly, (Pitest. Oláhország.) Gerend-kereszturi körjegyzőség, Gajzágó Róbert, Gencsy Gyula, Gyéres község, Gál Mór, Hirsch Mayer, dr. Horváth Miklós, Jeney Károly kir. p. ü. igazgató, Jakab Gergely, Ilyés Albert, báró Kemény György, nyugalmazott főispán, Koch Nándor, Kovács Mihály, Kimpel Flórián, Kardos József, Kovrig János, Kondor Mózes, Lengyel Kristóf, László János, (Maros-Bogát) Mendel Lázár, Mezey Lajos, Molnár Károly, ügyvéd, Moldvai János (Bágyon), Maros-Ludas község, Nagy Pál (ellenőr), Nagy Balázs, Némethi József, Nagy Miklós (B.-Hunyad), Nagy Elemér (Csáktornya), Nagy Miklós, kereskedő, Osztian Kristóf, Pozsoni Antal, dr. Rác János ügyvéd, Retezár Gerő, Szigethi Sándor nyug. polgármester, Szabó József birtokos, Szántó Béla, Székely Miklós bíró, Sándor János alispán, dr. Szentkirályi Lajos, Szentpáli Ignác, Schusztér György, Schusztér József, takács, Sándor Kálmán kereskedő, Szabó József czukrász, Torda-Aranyosi gazdasági egyesület. Turesányi Pál, Tarsoly Gábor, Tordai polgári fiu-iskola tanári kara, Tordai Kaszinóegylet, Tordai polgári társalkodó, Timbus József, Torda város tanácsa, Tóth József, Alsó-szent Mihályfalva község, Bardocz Ferencz, özv. Csetri Sámuelné. Dindár István birtokos, Horváthi József kereskedő, Petrikás János, Simó Béla, Szengyeli körjegyzőség, Viski Károly, Galandaner Henrik, Tordai sóbányahivatal, Tordai kisegítő pénztár, Társalgó-egylet Maros-Ludason, Velics Ödön polgármester, Viski Lajos, özv. Velics Györgyné, Válya Gábor magyar-lekenczei aljegyző, Wass Albert gróf, Weress József kir. járásbíró, Hátszeg, Weress Antal körjegyző, Weress Ferencz állatorvos, Zsakó János postamester, Torockó. Tovább nem folytatjuk a névsort, mely megyénk intelligentiáját képviseli, egyszerűen azért, mert más nem fizetett elé. Kivétettek természetesen azok, kik szellemileg támogatják lapunkat. De a felvinczi, aljárjai, topánfalvi egész járások, hogy **távol-létökkel tündökölnék**, igen sajnós jelenség; bizva bizunk azonban abban, hogy a mint tervünk szerint rendre bevilágítani célunk megyénk völgyeinek minden homályát, ugy a szélesebb körű támogatás már eleve sem fog elmaradni.

— **Márczius 15-iki ünnepély** megtartására és rendezésére folyamatban vannak az előkészületek, a város részéről; valamint a kereskedő ifjak is tavalyihoz hasonlóan rendeznek ünnepélyt. Kívánatos volna, hogy városunkban egy ilyen nemzeti ünnepélyt rendező állandó bizottság alakulna, mint Kolozsvárt s más helyen.

— **Ujonezozás** megyénkben. Márczius hó 16-án kezdődik, és pedig márczius 16. 17. 18-án a *m.-ludasi* járás, — márczius 21-én a *felvinczi* járás és Felvincz város, — márczius 23. 24-én a *torockói* járás, márczius 31-én és ápril 1-én az *alsó-járai* járás, ápril 2. 3. és 4-én a *tordai* járás; ápril 6-án Torda városa, végre ápril. 25. 27. és 28-án a *topánfalvi* járás hadkötelesei fognak előállani a sorozásra.

— **Gyűlések.** A helybeli Takarékpénztár és Népbank igazgatósági gyűléseit és a városi közgyűlést a mult héten tartották meg. Utóbbiról a jövő számban bővebben fogunk megemlíkezni.

— **Gazdák figyelmébe** Városunk kapitányságát értesítette a sepsi-szt.-györgyi méntelep homorodi parancsnoksága, hogy a városunkban rendszeresített fedező állomásra 7 drb ménló érkezik f. évi márczius hó 2-ra. A fedező mének nevei; 1. Tümenény (angol teilvér pej), 2. Nonius (pej), 3. Remény (pej), 4. Szent-Király (sárga), 5. El-Delemi (szürke), 6. Candelsano (szürke) 7. Pest (sötét pej), Fedezés díja 1 frttól 5. frtig.

Me gyénk iparosai és kereskedői számára, kik iparkamarai rovatalt fizetnek 578. ebből Torda városára esik 384. Felvincz városára és a járásra 25. A Maros-Ludasi járásra 51. Az alsó-járaitra 19. A torockói járásra 82. A topánfalvira 17. A tordai kereskedők és iparosok közül 100 olyan, kiktől szegénységök miatt az iparkamarai adó behajthatlan. De nem csak 384 kereskedő és iparos van Tordán, mert még csizmadiák közül 71 van felvéve, addig van még 200 olyan, ki önálló üzletet nem folytat. 80 mészáros együttesen fizeti az adót. Timár 6 vétetett fel, de van még azon kívül 80. Fazekas 3 vétetett fel, de van még 20. Szócs 6 vétetett fel, de még van kívülök 40 szócs mester. Asztalos 4 vétetett fel, de azon kívül él Tordán 20 asztalos mester. Kalapos 3 van felvéve, de 15-ön vannak. Szabó 5 vétetett fel, de 25-ön vannak. Ács 3 van felvéve, de 16 fur, farag. Kötélverő 3 van felvéve, de 10 zsellérekedik. Szijgyártó 3 van felvéve, de 18 mester van Tordán közülök. A kik fel nincsenek véve vagy más mesternél dolgoznak, vagy napszámosságból éldegélnék, ezek száma 618-nál többre megy.

A tordai k. posta és távirida hivatal 1890. évi forgalma. Feladatott: ajánlott levél; 12.070 drb. kocsipostai küldemény: 10.959 drb. posta utalvány: 16.411 drb; 514.759 frt 91 krral; postatakarék- és cheque befizetés 765 drb. 68.923 frt 51 kr; távirat: 3.186 drb. Kézbesített: ajánlott levél: 15.517 drb; kocsipostai küldemény: 23.037 drb. postautalvány 8936 drb. 273. 229 frt 64 krral; postatakarék- és cheque visszafizetés: 118 drb. 2.694 frt 91 krral; távirat: 3.520 drb. közönséges levélpostai küldemény (hirlapok nélkül) 216. 200 drb. Átmenőleg kezeltetett: ajánlott levél: 6357 drb. kocsipostai küldemény: 5.348 drb. távirat 115 drb; közönséges levélpostai küldemény (hirlapokon kívül,) 90.080 drb. Ezekon kívül beérkezett: 220 drb. postai megbízás 9118 frt 84 kr. követeléssel, ebből beváltatott: 98 drb. 4253 frt 89 krral. Az

összes kezelés eredményeként befolyt jövedelem 14,204 frt. (1889. évben csak 12.200 frt.) ebből: tisztviselők és szolgák fizetése, házbér, postaszállítás és egyéb kezelési költségekre kiadatott 6320 frt. (mult év 6.193 frt) eszerint tiszta jövedelem: 7884 frt. tehát a megelőző évhez képest 1.877 frttal több. A postaközvetítésre naponként 13 postajarat szolgált és pedig 7 érkezés és 6 indítás, ezekből 7 vasuti és 6 küldöncz kocsijárat. Az összes szolgálat ellátására alkalmazva volt 3 tisztviselő, 3 szolga és 1 kísézőszolga. Csak gratulálhatunk a postahivatal derék személyzetének, mely ily csekély létszámmal oly hatalmas munkát végez a közönség teljes megelégedésére.

— **Egy barátságos estélyre** jöttek össze e héten a helybeli polg. iskola férfi és nő tanítói családjaikkal együtt Simó Béla tanfelügyelőjük vendégszerető házában. A népnépélyt nem a luxusról, hanem a szeretet és összetartás ápolásáért rendezte a háziúr s a felesége a szívélyes háziasszony; és főleg, hogy a tanügy némi ágát megbeszéljék s így a közvetlenebb érintkezéssel közvetlenebb tudomást szerezzen kiki az isk. állapotokról. Az estélyen részt vett két tanügy barát is: Csánády Zalán bíró és Velits Károly gyógyszerész. Szép példája az összejövetel annak, hogy a hivatali főnök és tisztársai között csak különbség van, de elválasztó fal nincs, mert nem lehet. Vajha minden ünnepélyes vacsora nem csupán a „soire“ szó pengetésével, hanem valamelyes eszmekör tárgyalásával lenne egybekapcsolva. A nagy társaság kitűnő hangulattal mulatott az éjjel utáni órákig.

— **Felhívást** bocsátott ki Velits Ödön polgármester és Simó Béla tanfelügyelő, szegény iskolás, rongyos gyermekeket segélyező egyesület alakítására. Napjainkban, — így szól a felhívás — midőn a társadalomnak legfőbb törekvése annak szegényebb osztályát mindenféle humanus egy-

letek alakításával előmozdítani: igen kívánatos, hogy városunkban is hasonló egyesület létesítsünk. Társadalmilag kell a lehető megtenni arra nézve, hogy minél erőteljesebb és műveltebb polgárságot teremtsünk. A támogatást kezdjük ott, hol arra a legégetőbb szükség van: az iskolánál, illetve a gyermekszeregnél? Az iskolába járók száma pedig a nemzetek életképességének hőmérője. Ha létező iskoláinkat vizsgáljuk, azon szomorú tapasztalatra jutunk, hogy a tanulók $\frac{1}{3}$ -ad része a nagy szegénység miatt nem járhat iskolába. Az iskolába járók számát szaporítani s a szegénység miatt abból kizártakat legalább ruhákkal az iskolába járásra képesekké tenni, lenne a legfőbb feladat. Midőn minden oldalról látjuk, hogy a mostoha anyagi viszonyok miatt a nyomor naponként miut szedi áldozatait, vérző szívvel gondolunk arra, miként lehetne ezen segíteni. Mert segíteni kell. Ez hazafias kötelesség! Ennek megvalósíthatása tekintetéből, tisztelettel felkérjük mindazokat, kik a kitűzött emberbaráti cél megvalósítására irányított törekvésben résztvenni s annak esetleges működését elősegíteni óhajtanak: f. é. márczius 7-ikén vasárnap d. u. 3 órakor a városháza nagytermében megjelenni sziveskedjenek.

— **Sport.** A jégpályán kitűnő elevenség van, kitűnőbb mint valaha; a Webszky-féle tűzszlopos esti világitások gyakori rendezésével záródik be az idény. Nemsokára utolsót lehel a jég s a mesterséges hó helyén tarka virág s pázsit terem.

— **Oltó vesszők és vadonczok szállítása.** A kereskedelemügyi miniszter utasította a postahivatalokat, hogy az oltó vesszőket, vadonczokat és mindennemű más növényt tartalmazó csomagot a feladástól a továbbításig, vagy a kézbesítésig hűvös helyen kamrában vagyis pinczében tartsák.

— **Gazdatiszti congressus** lesz folyó évi május hó 6. 7. és 8-ik napjain Budapesten. Célja ezen congressusnak a gazdatisztek erkölcsi és anyagi helyzete

biztosítása, a gazdatiszti nyugdíj-intézet életbeléptetése, s több, ugy a gazdatisztek és földbirtokosokat érintő nagy fontosságú kérdések megvitatása és megoldása. A résztvenni szándékozók kötelesek ebbeli szándékukat f. évi ápril. hó 20-ig, 1 frt részvételi díj beküldése mellett bejelenteni.

— **Róka komák.** Mi türes-tagadás békulogtak biz ők a Jeges felől a Fazakas utczába, ha nem akadna fogukra holmi jóféle csirke pecsenye a mostani bőjtös időben. Hanem ugy látszik, hogy ezuttal szót kellett fogadniok a bőjtöt rendelő plébános urnak, mert Szabados gazda, ki a kakas- és tyúksereg tiltakozó larmájára közéjük szaladt vala, lerudalta a padlásról a hivatlan vendégeket. Még most is futnak.

SZERKESZTŐI MONDANI VALÓK.

Többeknek. Lapunk nem magán kedvtelések kielégítésére szolgál. Szolgálja a megye kulturális közgazdasági és társadalmi ügyeit. Minden a közjót előmozdító kérdés felszínre hozására, megvitatására és elővitelére szívesen tért nyitunk; arra kérjük azonban munkatársainkat és ügyünk barátait, hogy mondani valójukat bármily egyszerű formába öntik, röviden, velősen és tárgyilagosan szóljanak egyes kérdésekről, hogy tér jusson egy időben másnak is szólani a saját környékén előforduló dolgokról. Gárdánkban mindenkit szívesen látunk és kérünk mentől több irányból közleményeket. Egyet azonban kijelentünk, a mit ügyünk minden igaz barátja szívesen is vehet, t. i. ha vidéki lap vagyunk is, színvonalon kívánunk maradni mindig. — *N-nek.* Épen a felszólalás mutatja, hogy a tanügy nálunk eddig nem volt elég sok. — *K-nak.* Hát bizony kicsi a lap, Kicsiny magból lesz a terebélyes fa; hirtelen, nagyra felfújt léggömbből pedig papir-foszlány. Láthatott ön a szomszéd városban csak a mult évben is egy pár hirtelen felfújt irodalmi üres léggömböt szétpukanni. Ápolják, gondozzák e csemetét s nagyságra is rövid idő alatt megháromszorozódik. *Sz.-ő.* Kolozsvári postát kérünk. A jövő számban helyet szorítunk neki. *Gy.-nek.* Érdekes tárcza közleménye a jövő számba indul. Kiszedve több közlemény vár sorra. Több kéziratról a jövő alkalommal.

Sz. 8674—1890.

tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A tordai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatónak Morucza Mária s társai végrehajtást szenvedő elleni 113 frt. 93 $\frac{1}{2}$ kr. tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a tordai kir. törvényszék (a m.-ludasi kir. járásbíró) területén lévő Oláh-Dellő község határán fekvő az oláh dellői 121. sz. tjkvben A + 1—13. rdz. alatt foglalt ingatlanra fekvő árverést összesen 309 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1891. évi április hó 22 ik napján d. e. 9 órakor** O.-Dellő község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsarának 10%-át vagyis 50 forintot o. ért. készpénzben, vagy 1881. LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tordán, 1890. évi november hó 28-ik napján.

A tordai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól.

SOLYMOSI MIKLÓS,
kir. törv.-széki bíró.

(1—1)

Hirdetmény.

A tordai Népbank szövetkezet rendes évi közgyűlése

1891 márczius hó 8-án d. e. 9 órakor tartandja meg, saját üzleti helyiségében, melyre a törzsbetéttel bíró részvényesek tisztelettel meghívotnak, azon megjegyzéssel miszerint a gyűlésen részt venni kívánók, a gyűlést megelőző 2 napon, u. m. 1891 márczius hó 6 és 7-ik napjain d. u. 3 órától 5 óráig a szövetkezet üzleti helyiségében működő és az igazolványokat kiadni jogosított bizottsághoz törzsbetéti könyvecskéiket bemutatni kötelesek.

Tárgysorozat

1. Az igazgatóság és felügyelő választmány jelentése az 1890-ik üzlet-évről s ezek alapján
  2. A zárszámadások és vagyon mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
  3. Négy igazgatósági tag megválasztása.
- Torda, 1891 február 25-én.

Szigethi Sándor, elnök.

KOVRIK JÁNOS

FÖTÉR (TORDÁN)

Fűszer-, Liszt- és Festék-Üzlete.

Ajánlom a n. é. közönségnek nagy raktáromat
Cukor és többféle Kávék,
RUM, LIQUEURÖK, THEAK,
Brázai-féle Sósorszesz,
olajba tört festékek, ásványos gyógyvizek és gazdasági magvak
a legjutányosabb ár és pontos kiszolgáltatás mellett.

Megkivánom jegyezni, hogy Petroleumot (Photogént)
üzletemben nem tartok, minélfogva fűszer és kávé áruim
a Petroleum szagtól mentesek.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek.
(5-6)

Alólírott van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint Torda városában Egyházfalva-utca 22 sz., saját házamnál levő

BUTOR-RAKTART

kibővítettem s azt ujonnan berendeztem.

Raktáromban kaphatók mindennemű töltött és fabutorok, szalon, ebédlő és hálószoba berendezések, jute, ripsz, bouretszövet butorbehuzók, heverő és nyugvó diványok, ruha, kredenz, mosdó s könyvszekrények, szalon, ebédlő, kártyázó, író, öltöző- és varróasztalok, diófa, és aranyramájú tükrök, ablakfüggönyök, carnizok.

NÁDÜLÉSŰ HAJLITOTT SZÉKEK

rendkívüli olcsó árban minden színben s minden egyéb e szakmához tartozó kellékek és szerelvények.

Midőn vállalatomat szives pártfogásába ajánlom, számos látogatásért esedezem.

(4-*)

NÉMETHY JÓZSEF,
butorraktár-tulajdonos.

SCHUSTER GYÖRGY

TORDA, Fötér.

Ajánlja a n. é. közönség b. figyelmébe 10 év óta fennálló dúsan ellátott

Vas-, Fűszer- és Magkereskedését,

Gazdasági és Varrógépraktárát.

A t. gazda-közönség különös figyelmét felhívom a nálam folyton kapható legújabb szerkezetű és igen czélszerűnek bizonyult amerikai

kézi kukoricza-morzsológépekre,

melynek darabját 3 irtba számítom.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

(5 *)

A t. közönség figyelmébe ajánlom!

A legmegbízhatóbb és leghíresebb külföldi orvos-tanárok rendelvényei szerint általam készített szárvizeket, melyeknek jóságáért és hatásáért kezeskedem.

Nevezetesen nem eléggé dicsérhető:

Thymol
80 kr.

Phenol
50 kr.

Pirethro salicyl
70 kr.

Antisepticus
35 kr.

SZÁJVIZEK,

melyek használata által nem csak fogfájás nem jön elő, de a kellemetlen szájbűzt is megszüntetik, általában minden szájrübeli bántalmaknál igen kiténő hatásúak.

Továbbá az ezekhez tartozó:

Thymol
60 kr.

Pirethro Salicyl
60 kr.

Gyöngy
50 kr.

Dr. Heider
50 kr.

FOGPOROKAT,

melyek mint a szárvizek rendes használat után a fogakat hófehérré, a foghúst egészséges pirossá teszik és a szájat conserválják. — Végül minden kétséget kizárólag ajánlom már számos köszönő nyilatkozatot kiérdemelt:

Myriophillum,
50 kr.

OPIAT,
50 kr.

FOGCSEPPJEIMET,

melyek minden más fogcseppek hatását felülmúlják.

Ezen kívül minden jobbnak ismert bel- és külföldi különlegességek raktáron tartatnak; kívánatra árjegyzékkel is szolgálók. A megjegyzett árakon felüli 15 kr. előleges postadíj beküldése után, bármennyi czikk csomagolás felszámítása nélkül portamentesen fog elküldeni vidéki rendelésekeiért.

Raktár: GAJZÁGO RÓBERT gyógyszerésznél Tordán.

(5 *)

REGALÉ KÖTVÉNYEKET

vagy

járadék-szelvényeket

lehetőleg legjobb árban vásárolja, illetőleg a még ki nem utaltakra olcsó kamat mellett előleget ad

a tordai takarékpénztár-részvénytársulat.

(4-*)

BERNÁD és POLONYI

TORDÁN.

Ajánlják a nagyérdemű közönség becses figyelmébe dúsan berendezett

Fűszer-, Festék-, Liszt-, Mag- és Gyarmatárú-Kereskedésüket,

Császárolaj és Petroleum Raktárukat

Jutányos ár! a legjobb minőségű árucikkre és pontos kiszolgáltat; legfinomabb cukor, Cuba, gyöngy Ceylon és Portorico kávék; mindennemű fűszerárú.

A nagyváradi László-gőzhengermalom elismert Etűnőségű lisztek, valódi francia csokoládék, cukorkák, teasütémények, legfinomabb rumok és theák, budai vörös, aszu és pezsgőborok. Legelsőbb rendű magy. és francia Cognacok és Likörök. Ugyisint a közlekedő idényre, jótállás mellett, arankamentes valódi francia és magyar luczerna magvakat, kiténő takarm. repák és búkköny, minden egyéb gazdasági és kerti vetemény- és virágmagvakat.

Kiváló tisztelettel

BERNAD és POLONYI.

(5-6)